

Vásárlói közösség a fenntartható fogyasztásért

Az esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség létrejötte és működése

Az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület 2012 januárjában indította útjára a Kiskosár Bevásárló Közösséget, a helyi lakosságot és termelőket, keresletüket-kínálatukat összekapcsoló, a tudatos fogyasztást népszerűsítő és lehetővé tevő kezdeményezést. A mára több mint háromszáz vásárló igényeit – elsősorban Esztergomban és vonzáskörzetében – kiszolgáló, komoly szemlélet- és közösségformáló erővel bíró vásárlói közösség működtetéséhez, fejlesztéséhez jelentős mértékben hozzájárult az egyesület munkájába a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program elején bekapcsolódott Lőrincz Zsuzsanna. A közösség indulásáról, jelenlegi állapotáról és a jövőbeli tervekről vele és Horváth Zoltánnal, az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület elnökével beszélgettünk.

Nádasi Dóra: *Hogyan működik a Kiskosár, milyen módon segítitek a lakosság helyi termékekhez való hozzájutását?*

Horváth Zoltán: A Kiskosár – mint a bevásárlóközösségek általában – a helyi termékekhez való hozzájutás egy újszerű módját jelenti. Elsőként felkutatjuk a környezettudatos, egészséges és jó minőségű, helyben termelt élelmiszerek fogyasztására igényt tartó vásárlókat és a termelő-

ket. A termelők mindegyikéhez személyesen ellátogatunk, aminek során – egyfajta minőségbiztosítási rendszer részeként – megnézzük, hogyan állítják elő terményeiket, és ha ez alapján úgy döntünk, árusíthatnak nálunk, webshopunkon egy rövid szöveges-fényképes portfólió mellett szerepeltetjük a kínálatukat. A vásárlók egy rövid regisztrációt és a közösség működéséhez szükséges hozzájárulás befizetését követően választhatnak és rendelhetnek a termékek közül, a rendeléseket pedig kéthetente a Belvárosi Plébánia épületében vehetik át.

N. D.: *Az országnak már számos pontján működnek bevásárlóközösségek. Mi a Kiskosár jellegzetessége, milyen újszerű szolgáltatást nyújt a többihez képest?*

H. Z.: Mi kezdettől fogva a személyességre törekedtünk. A bevásárlóközösségek sorában elsőként úgy szerveztük és szervezzük az átadási alkalmakat, hogy azokon nemcsak a vásárlók, de a termelők is személyesen jelen vannak, megismerkednek, találkoznak. Ez eltér attól a szinte általánossá vált gyakorlattól, hogy a vásárlóknak a munkatársak nyújtják át előre összekészített, sorszámmal ellátott dobozokban az árut – erre nekünk kapacitásunk sem lett volna,

de mivel így elvesz a személyesség, ezt nem is bánjuk. Minden tevékenységet együttműködés keretében végzünk; fontosnak tartjuk, hogy az árut a lehető legrövidebb úton juttassuk el a vásárlóhoz. Fő jelszavaink a rugalmasság és a fogyasztóbarát hozzáállás. Ez azt is jelenti, hogy ha valaki nem tud az átadásra eljönni, az árut megőrizzük, más időpontban és helyen adjuk át. (Bejöhettek érte akár az irodába, de arra is volt már példa, hogy az egyik vásárló késő este a lakásomon vette át a megrendelt ter-

ményt, mert csak akkor volt módja eljönni érte.) Mindezek mellett lehetővé tesszük és folyamatosan figyeljük a visszajelzéseket: a termelőkkel évente egy alkalommal megbeszéljük kérdéseiket, kéréseiket, illetve külsős rendezvényekre és vásárokra is együtt szoktunk elmenni. A vevők – beleértve az állandóak mellett az alkalmiakat vagy akár az elmaradókat – kérdőíven jelezhetik felénk ötleteiket, kívánságait, amiket a termelőknek is tolmácsolni szoktunk.

N. D.: Hogyan illeszkedett az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület tevékenységeinek sorába és célkitűzéseikhez a Kiskosár elindítása?

H. Z.: 1994 óta működő egyesületünk fő tevékenységi területe a környezetvédelem, környezeti nevelés és energiahatékonyság. A környezet-tudatos és fenntarthatóságra törekvő szemléletet és magatartásformát igyekszünk minél többekhez – így már a legkisebbekhez is – eljuttatni, a változások elindításához és megvalósításához nélkülözhetetlen közösségeket létrehozni. Segítjük háztartások környezetbarát átalakítását, hozzájárulunk a korszerű energiahatékonyság és hulladékgazdálkodás gyakorlatának megismertetéséhez, iparvállalatok civil kontrollját végezzük. Szolgáltatásaink között szerepel környezeti tanácsadás-szakértés, fenntarthatósági programok biztosítása, a megújuló energiák alkalmazásának népszerűsítése, vízvizsgálat és hőkamerás vizsgálatok elvégzése, öko- és energiaaudit készítése, nyílászáró-szigetelés,

mérőeszköz-kölcsönzés. A szemléletformálás, a környezeti nevelési programok megtartása körülbelül tíz éve képezik hangsúlyos részét tevékenységünknek: 2006-2007-ben négy hónap alatt közel száz iskolában tartottunk programokat, főként az energiahatékonyságra fókuszálva. A bevásárlóközösség úgy kapcsolódik célkitűzéseinkhez, hogy egyrészt hozzájárul a környezetkímélő, fenntartható fogyasztáshoz – a szállítási és csomagolási terhek minimalisra szorításával –, másrészt valódi, az egészséges táplálkozás és fenntartható társadalom iránt elkötelezett, értékközvetítő közösséget hoz létre. A helyi lehetőségek mellett szélesebb közösségben is gondolkodunk. Bármikor segítséget nyújtunk új bevásárlóközösségek létrehozásához – ez a gyakorlatban je-

lenhet pusztán egy e-mail váltást, de több alkalommal történő találkozást is. Így például a Nemzeti Művelődési Intézet Komárom-Esztergom Megyei Irodájának szervezésében tavaly őszel tájékoztató fórumot tartottunk Dunaalmáson, szintén nemrég Tatán, jelenleg pedig Budaörsön segítjük tudásunkkal, tapasztalatunkkal új kezdeményezés elindítását. Emellett természetesen kapcsolatban vagyunk más, az országban már működő bevásárlóközösségekkel, illetve a fenntartható fogyasztás és környezetvédelem témáiban aktív szervezetekkel. Alapvetően hálózati együttműködésben gondolkodunk, ismereteinket folyamatosan bővítjük – 2013-ban az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program támogatásával háromnapos tanulmányúton Budapest, Szekszárd és Nagymaros már működő vásárlói közösségeibe látogattunk el, fűszernövény- és kiskertültetésen, termékostolón, közös főzésen vettünk részt.

N. D.: Mi hívta életre a bevásárlóközösséget, hogyan és mivel kapcsolódott be a munkába?

Lőrincz Zsuzsanna: 2008-ban, a Reneszánsz Évben a Tudatos Vásárlók Egyesülete munkatársaként részt vettem egy pályázati projekt keretében a három vidéki nagyvárosban megtartott Helyi Termék Fesztivál szervezésében. Mindhárom városban – Esztergom mellett Győrben és Nyíregyházán – civil szervezetekkel együttműködve valósítottuk meg a helyi termelést nép-

szerűsítő programot. Az esztergomi rendezvényhez a Környezetkultúra Egyesület bocsátotta rendelkezésünkre adatbázisát, aminek alapján elérjük a helyi termelőket, kézműveseket, megtarthattuk a gasztrobemutatókat. A 2011 őszen már a Környezetkultúra Egyesület által szervezett fesztivál helyi termék piacán merült fel a gondolat, hogy jó lenne folytatni, rendszeressé tenni a közösségi bevásárlást, így egy indító-tervező megbeszélést követően – a Szatyor Bevásárló Közösség javaslatával és segítő közreműködésével – útjára indították a kezdeményezést. Ez az egyesület tevékenységei között akkor mintegy „mellékesen” szerepelt – új tagok leginkább szájhagyomány útján kerültek a közösségbe –, majd folyamatosan bővült a termelői-vásárlói kör. A számomra már ismert egyesület munkájába 2015-ben, a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program elején kapcsolódtam be. A Kiskosárral kapcsolatosan akkor főként a tervek domináltak, ezért felvettem, hogy inkább a gyakorlati résszel, a kivitelezéssel foglalkozzunk. Azóta is a munka operatív részét végzem.

N. D.: Pontosan milyen feladatokat láttál és látsz el a bevásárlóközösség működtetésében?

L. ZS.: Elsősorban kommunikációs és a rendezvények szervezésével kapcsolatos teendőim vannak. Egyrészt én vagyok felelős a rendelések, a webshop kezeléséért. Ez a Kiskosárbolt.hu című, tavaly augusztus óta működő honlapunkon keresztül érhető el, melynek – a fejlesztővel és a fotóssal együttműködve – segítettem a létrejöttét (a már jól bevált alapötlet itt is a Szatyor közösségtől származott). Emellett én látom el az átadások szervezésével kapcsolatos feladatokat, többek között kapcsolatot tartva az önkénteseinkkel, akik főként ilyenkor vannak a segítségünkre. Ezek az alkalmak a szeptember közepe Kiskosár-születésnapkor vagy például advent idején, illetve az utolsó, karácsonyi átadások a szokásosnál nagyobb szabásúak – ilyenkor vagy valamelyik termelő látja vendégül a közösséget, vagy a vásárlók is hoznak saját készítésű süteményt, finomságokat. Ezek mellett nemrég írtam meg egy pályázatot, mellyel az egyesület új bevásá-

rlóközösségek elindítását segítő képzéseikhez szeretne támogatást nyerni.

N. D.: Eddigi tapasztalataidhoz képest milyen új kihívásokkal találkozottál az itt végzett munka során?

L. ZS.: Habár kommunikáció és rendezvényszervezés terén bőven volt már gyakorlatom, itt újszerűséget jelent azoknak a feladatoknak a megoldása, melyek a termelők és vásárlók köreinek közvetlen összekapcsolásából adódnak. Így például ha a honlapon az olvasható, hogy egy adott termelő egy adott átadások jelen lesz, de valami mégis közbejön (éppen

ellik a tehene, vagy baleset érte egy családtagját), akkor ezt kommunikálni, ezután újból egyeztetni kell, mindemellett a kiszámíthatóság állandó szem előtt tartásával.

N. D.: Milyen eredményeket tudhat magáénak a Kiskosár, és mik a további terveitek?

H. Z.: A közösségnek jelenleg 25 – terményektől függően állandóan vagy időszakosan jelen lévő – termelő, 250 regisztrált vásárló, mellettük 90 törzsvásárló család a tagja. 500 embernek küldjük ki hírleveleinket, a tavaly január óta működő Facebook-oldalunkon pedig már 1700-an kísérik figyelemmel híreinket, tippjeinket, termelőink bemutatását, új termékeink leírását. A jövőben szeretnénk továbbfejleszteni, új elemekkel gazdagítani tevékenységünket – a vásárlók számára is lehetővé téve a termelők látogatását –, illetve szeretnénk a fiatalok helyben maradását ösztönözni azzal, hogy megismertetjük őket a háztáji termeléssel és ahhoz a tudásukat, tapasztalataikat nekik átadó idősekkel, továbbá a termékek átadását heti rendszerességgé kívánjuk tenni. Mindezzel továbbra is azt szeretnénk elősegíteni, hogy a helyi termelés és fogyasztás még elterjedtebbé és népszerűbbé váljon az Ister-Granum Euróregiói határ menti térségben.

HORVÁTH ZOLTÁN szemléletformálási munkatárs, az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület elnöke. Környezetgazdálkodási agrármérnökként végzett a Tessedik Sámuel Gazdasági Főiskolán. 2001 óta végez környezeti nevelési tevékenységet, korosztálytól függetlenül otthonosan mozog tantermi vagy szabadtéri foglalkozásoknál, ismereteit játékpédagógiai képzésekkel bővítette a foglalkozások, előadások élményszerűvé tételéhez. Szakterülete a fenntartható életmódra nevelés, hulladékgazdálkodás-komposztálás, tudatos vásárlás. 2003-ban megvalósította az első „Szelidítsd meg a családot!” programot. Gyógynövény-ismereti képzésen vett részt. Csoportvezetői ismeretekkel rendelkezik, bevásárlóközösséget szervez, hobbiként társasjátékklubot vezet, zenél. Települések fejlesztésével az Ister-Granum Önkormányzati Társulás munkatársaként is foglalkozott.

LŐRINCZ ZSUZSANNA kommunikációs munkatárs, jelenleg kulturális közfoglalkoztatottként segíti az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület tevékenységét. 1989-ben gépészmérnökként végzett a Budapesti Műszaki Egyetemen, ezután nemzetközi piackutatónak és reklámszervezőnek tanult a Külkereskedelmi Oktató és Továbbképző Központnál. 2008–2014 között a Tudatos Vásárlók Egyesületénél dolgozott mint kommunikációs munkatárs és rendezvényszervező. Tapasztalt segítőtje kampányoknak, kiállításoknak, fesztiváloknak. Aktív szervezője a Kiskosár Bevásárló Közösségnek. Jó szervező, szakterülete a kommunikáció.

NÁDASI DÓRA az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán végzett magyar nyelv és irodalom szakos bölcsészként, valamint magyar mint idegen nyelv szakon. Az egyetemi évek után kiadói területen kezdett dolgozni – először a könyvkiadásban korrektorként, angol nyelvről készített fordítások nyelvi lektoraként, majd a lapkiadásban olvasószerkesztőként, magazinok segédszerkesztőjeként. Ezek mellett egy angol nyelvű könyv fordítását végezte. Szakmai tapasztalatot magyar mint idegen nyelv tanárként is szerzett; magyar nyelvet tanított külföldi diákok számára nyelvi táborban.